

Plantejament de l'aportació de Koiné al procés participatiu de l'Avantprojecte de Llei contra el racisme en totes les seves formes i expressions

1.- Cal abordar el racisme i la intolerància. Per aquesta raó Catalunya està preparant un Avantprojecte de Llei contra el *racisme en totes les seves formes i expressions*. Dins d'aquests preparatius s'ha engegat un procés participatiu, que duu aquesta introducció:

Avantprojecte de Llei contra el racisme en totes les seves formes i expressions

Davant del fenomen estructural que representa el racisme així com les seves causes i conseqüències, els poders públics han d'elevat a nivell de norma les recomanacions internacionals per eradicar el racisme en totes les seves formes, per tal que cap persona racialitzada el pateixi, augmentant així el benestar de tota la ciutadania i aconseguint societats més justes i solidàries, on tothom pugui aportar i sentir-se reconeguda.

Per aquesta raó volem establir mecanismes per a la prevenció, eliminació i sanció d'actes i conductes de racisme per tal de desenvolupar les eines necessàries per estudiar i visibilitzar el racisme institucional i social en la nostra societat amb la finalitat d'eradicar-lo, incorporant mecanismes d'anàlisi, seguiment i fiscalització de les polítiques amb mesures universals i específiques, així com dissenyar i implementar polítiques públiques destinades a garantir el dret a la participació política de les persones migrades i/o racialitzades.

2.- Tot i que el primer paràgraf d'aquesta presentació declara que «els poders públics han d'elevat a nivell de norma les recomanacions internacionals per eradicar el racisme en totes les seves formes», el segon paràgraf no sembla seguir les tendències i els models internacionals que fan extensible el concepte de racisme a totes les modalitats d'odi i intolerància i, aparentment, roman ancorat en el racisme referit només al mite de la raça.

3.- L'òrgan que ho té més treballat pertany a un organisme de què l'estat espanyol forma part: el Consell d'Europa. Es tracta de l'**European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)**, que és un referent del màxim nivell si es volen seguir, com es declara al primer paràgraf *ut supra*, les «recomanacions internacionals per eradicar el racisme en totes les seves formes»

4.- Koiné vol plantejar la lluita contra la intolerància lingüística i contra la fòbia a les minories lingüístiques i vol basar-se en els treballs de l'ECRI, sota les següents constatacions:

- per a l'ECRI, el concepte de "raça" ha de ser eliminat del debat, però no es pot ignorar que hi ha gent que discrimina basant-se en el prejudici racial;
- per a l'ECRI, hi ha un conjunt de comportaments a combatre i sancionar o a prevenir (recomanació 1)

- per a l'ECRI, hi ha un conjunt de característiques humanes que són objecte dels comportaments a combatre i sancionar o a prevenir, entre les quals hi ha la llengua;
- en cap moment l'ECRI prioritza alguna d'aquestes discriminacions com a més greu o que calgui combatre-la especialment, bé que és cert que algunes discriminacions són objecte de recomanacions específiques (que s'ha d'entendre que són aplicables a la resta, per exemple quan es parla d'antisemitisme no hi ha res del que es proposi que no es pugui aplicar a la islamofòbia);
- un dels documents de referència per a l'ECRI (recomanació número 1) és la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries (CELRoM);

5.- El motiu de Koiné per a voler plantejar la necessitat que Catalunya incorpori la discriminació i la intolerància lingüístiques a una *lei contra el racisme en totes les seves formes i expressions* és que darrerament la catalanofòbia a les xarxes socials i en determinats serveis (restauració, sanitat i atenció telefònica especialment) s'ha disparat a uns nivells que fan pensar en les èpoques més fosques del franquisme.

Si l'equip que el redacta l'avantprojecte observa la realitat quant a les mostres d'odi i intolerància contra les minories lingüístiques, es trobarà:

- establiments que es neguen a atendre clients que parlen en la llengua territorial o a fornir-los informació en aquesta llengua (restaurants, pàgines web, apps...);
- activistes del supremacisme a les XSs que
 - menystenen les llengües minoritàries (però valdria per a qualsevol persona que intenti dissuadir d'emprar qualsevol llengua)
 - ridiculitzen els nous a un territori amb llengua pròpia minoritzada quan es congratulen públicament d'haver començat a aprendre la llengua;
 - insulten qui respon en llengua minoritària mentre que troben normal que un parlant de llengua hegemònica respongui en la seva llengua;
 - expressen el seu odi cap als parlants de llengües minoritàries i el desig de veure-les desaparèixer;
- reaccions agressives d'agents dels cossos estatals de policia destinats al territori de les llengües minoritàries; és pertinent d'assenyalar que les actituds recriminables entre els membres dels cossos policials han estat tractades en múltiples apartats de les recomanacions de l'ECRI :
 - [recomana als governs dels Estats membres que adoptin les mesures següents:] Fomentar la contractació de membres de grups minoritaris a tots els nivells dels serveis públics, en particular en el cos de policia i en el seu personal auxiliar. Recomanació 1, pàgina 5 (NB: paginació referida a les traduccions fetes per Koiné).
 - un exemple de mesures especials temporals dissenyades per a facilitar la participació plena en tots els àmbits de la vida de persones caracteritzades pels motius enumerats: la policia podria organitzar una campanya de reclutament dissenyada expressament per a promocionar sol·licituds de part de membres de

certs grups ètnics que estan insuficientment representats¹ en el cos de policia. Recomanació 7, pàgina 13.

- 28. La legislació hauria de preveure l'establiment d'un o diversos organismes independents encarregats d'investigar els suposats actes de discriminació perpetrats per membres dels cossos de policia, personal de control de fronteres, membres de l'exèrcit i personal del sistema penitenciari. Recomanació 7, pàgina 8.

5.- Si s'hi adjunten estadístiques de denúncies, es veurà que l'afer de la intolerància i l'odi cap a la llengua catalana a Catalunya té molta transcendència; i cal tenir en compte que, en la nostra opinió, la majoria de vegades aquests fets no són objecte de denúncia.

6.- Des de Koiné som conscients que els drets lingüístics presenten un repte complex al legislador o a l'ECRI, per tal com són ensems individuals i col·lectius. Si cal, des de Koiné aportarem textos argumentatius sobre aquest aspecte, però entenem que el fet que l'ECRI remeti a la CELRoM que justament concep tot el marc dels drets dels ciutadans i les obligacions dels estats des de la territorialitat (o àrea geogràfica) de les llengües regionals o minoritàries fa eludible aquesta necessitat. Ens remetem com a argument principal al seu primer article, però aportem també l'article 7.b, que rebla el clau:

Article 1r. Definicions

En el sentit d'aquesta Carta:

a) per l'expressió "llengües regionals o minoritàries" hom entén les llengües:

- usades **tradicionalment** en un **territori** d'un estat per naturals d'aquest estat que constitueixin un grup numèricament inferior a la resta de la població de l'estat; i
- diferents de la llengua o de les llengües oficials d'aquest estat; **no s'hi inclouen ni els dialectes de la llengua o de les llengües oficials de l'estat ni les llengües dels migrants;**

Article 7. Objectius i principis

1. En matèria de llengües regionals o minoritàries, en els territoris en què aquestes llengües són usades i segons la situació de cada llengua, les parts fonamenten la seua política, la seua legislació i la seua pràctica en els objectius i principis següents:

¹ "Insuficientment representats" es podria interpretar, en el cas de les minories lingüístiques a l'Estat espanyol, que el 25% dels membres dels cossos policials, uns 60.000 sobre 240.000, haurien de ser catalanoparlants nadius, cosa que certament garantiria la desaparició radical de les suposades actituds de supremacisme lingüístic i els suposats actes de discriminació que ara es donen amb una freqüència que cap autoritat ha tingut interès d'esbrinar i encara menys eliminar.

- a) ...
- b) el respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, actuant de manera que les divisions administratives ja existents o noves no constitueixin cap obstacle a la promoció d'aquesta llengua regional o minoritària;

7.- I si trobem eludible aquesta necessitat d'argumentar la reflexió sobre com harmonitzar els drets individuals universals amb els drets col·lectius de les comunitats lingüístiques és perquè aquest debat ja va quedar establert diàfanament –per a qui cerqui solucions– en la *Declaració Universal de Drets Lingüístics* (DUDL), que no ha estat adoptada per cap Estat però això no treu que sigui una clau de volta del pensament dels experts mundials en drets lingüístics. El criteri que proposa d'establir aquesta Declaració és el de diferenciar entre «comunitat lingüística» i «grup lingüístic». Ens anima a no interpretar restrictivament el terme «recomanacions internacionals» en remetre'ns a la DUDL el fet que el web de la Generalitat de Catalunya la inclogui al seu recull de [Legislació lingüística](#)

Article 1.1. Aquesta Declaració entén com a **comunitat lingüística** tota societat humana que, assentada històricament en un espai territorial determinat, reconegut o no, s'autoidentifica com a poble i ha desenvolupat una llengua comuna com a mitjà de comunicació natural i de cohesió cultural entre els seus membres. Amb la denominació de **llengua pròpia d'un territori** es fa referència a l'idioma de la comunitat històricament establerta en aquest espai.

Article 1.2. Aquesta Declaració parteix del principi que els drets lingüístics són alhora individuals i col·lectius, i adopta com a referent de la plenitud dels drets lingüístics el cas d'una comunitat lingüística històrica en el seu espai territorial, entès aquest no solament com a àrea geogràfica on viu aquesta comunitat, sinó també com un **espai social i funcional imprescindible** per al ple desenvolupament de la llengua. És a partir d'aquest referent que es poden establir com una gradació o continuïtat els drets que corresponen als grups lingüístics al·ludits al punt 5 d'aquest mateix article i els de les persones fora del territori de la seva comunitat

Article 1.5. Aquesta Declaració entén com a **grup lingüístic** tota col·lectivitat humana que comparteix una mateixa llengua i que es troba assentada en l'espai territorial d'una altra comunitat lingüística, però sense una historicitat equivalent, com succeeix en casos diversos com ara immigrants, refugiats, deportats o els membres de les diàspores.

8.- L'article 1.2 de la DUDL esmenta un *espai social i funcional imprescindible per al ple desenvolupament de la llengua*. Ve a dir el mateix que un dels *considerants* de la CELRoM:

Considerant que el dret d'usar una llengua regional o minoritària en la vida privada i pública constitueix un dret imprescindible, de conformitat amb els principis continguts en el Pacte internacional relatiu als drets civils i polítics de les Nacions Unides, i de conformitat amb l'esperit de la Convenció de salvaguarda dels Drets de l'home i de les Llibertats fonamentals del Consell d'Europa;

S'ha d'entendre que aquest dret s'exerceix en el territori esmentat a l'article 1 de la CELRoM (que reproduïm en el punt 6 *ut supra*).

9.- Aquest avantprojecte de llei ha de tenir en compte el perill, que es dona també en altres casos de discriminacions i manifestacions d'intolerància, que les propostes en defensa de les víctimes no es puguin girar en contra d'aquestes. Per això és tan important assumir el **dret imprescindible d'usar una llengua regional o minoritària en la vida privada i pública** que emana de la CELRoM, recollit en l'apartat precedent, i contextualitzar territorialment les vulneracions de drets lingüístics; o sigui que negar-se a atendre en la seva llengua un catalanoparlant o un islandès no ha de tenir el mateix tractament legal si passa a Catalunya o a Islàndia; quan ocorre al territori de la *comunitat lingüística* ha de tenir la mateixa resposta jurídica que negar-se a atendre algú perquè és negre, és gai, és musulmà o és dona, per exemple.

10.- Cal aprofitar aquesta reflexió per a cridar l'atenció que l'Estat espanyol, en ratificar la CELRoM el 2001, va contreure obligacions que no ha respectat:

Article 7.3 Les parts es comprometen a promoure, per mitjà de mesures apropiades, la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, especialment de tal manera que el respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i de la formació dispensades en el país, i a encoratjar els mitjans de comunicació de massa a perseguir el mateix objectiu.

11.- Recapitulant, doncs, que

- estem vivint un recruament molt exacerbat del supremacisme lingüístic contra els parlants del català, tant en les expressions d'odi a les xarxes socials, com en el rebuig a donar-los l'atenció sol·licitada en molts serveis;
- hi ha a l'Estat espanyol, però també a Catalunya, una absència clamorosa de qualsevol política o praxi preventives en la línia del que proposa l'article 7.3 de la CELRoM;
- no hi ha cap organisme o declaració internacionals que consideri que la intolerància contra les comunitats lingüístiques revesteixi menys importància que qualsevol altra forma d'intolerància.

El grup Koiné s'ofereix a impulsar dins d'aquest procés participatiu la reflexió sobre els aspectes que afecten les minories lingüístiques. De bell antuvi, començarem per aportar una traducció al català de les recomanacions de l'ECRI que creiem que poden orientar-nos en aquest procés participatiu, tot i que la nostra primera proposta és que la Generalitat o el Parlament facin fer una traducció oficial de totes les recomanacions de l'ECRI i de tots els documents que se'n deriven. La nostra segona proposta és que la Generalitat gestioni la inclusió de les traduccions catalanes entre les que l'ECRI fa accessibles a les seves pàgines web.

12.- Atès que la Declaració Universal de Drets Lingüístics no ha estat ratificada encara avui per cap Estat, Catalunya podria esdevenir un referent en la defensa de les minories lingüístiques i en el combat contra el supremacisme lingüístic si aprofités el debat d'aquest avantprojecte de llei per a impulsar el reconeixement de la Declaració per part del nostre Parlament. I si en realitat aquest reconeixement ja s'ha produït i el desconeixem fins i tots els que l'anhelem, caldria fer-ne difusió.

Barcelona, 28 de setembre del 2022

Aquest QR us permetrà accedir a les traduccions de tres Resolucions de l'ECRI fetes per Koiné:

